

KUNSTGREPEN

VPT-erelid Dhian Siang Lie zei ooit: "Podiumtechniek bestaat niet. Er bestaat alleen techniek, en die kun je toepassen op een podium." Dus waarom zou je enkel naar middelen grijpen die voor theater bedoeld zijn? Kunst vraagt om een vrije geest – het verlangde effect soms om een verrassende oplossing.

'Bloed en hersenen van het dode kind

Kitspuit als moordwapen

| TEKST: GERBRAND BORGDORFF | ILLUSTRATIE: ERIC HELDENS |

Zes personages op zoek naar een schrijver kwam uit in 1921 in Rome en werd direct bestempeld tot het grootste theaterschandaal van Europa. Dat had niks te maken met de politieke overtuiging van schrijver Pirandello die zich drie jaar later aansloot bij de fascistten van Mussolini, maar alles met het feit dat hij in zijn modernistische toneelstuk brak met het realisme dat de toeschouwers gewend waren. Toen hij na de première op het toneel verscheen, wachtte hem in plaats van een warm applaus een scheldpartij. Hij werd uitgemaakt voor *buffone* (clown) en wachtte een halfuur voor hij het theater verliet. Tevergeefs: hij werd opgewacht door een menigte van zeshonderd boze, vechtende en scheldende mensen. De politie moest eraan te pas komen om hem veilig naar huis te begeleiden. Toen het stuk een paar maanden later opnieuw werd opgevoerd wist het publiek wat het verwachten moest en werd het een groot succes, eerst in Milaan, een paar jaar later ook internationaal. Het is nog steeds het bekendste werk van Pirandello, die in 1934 de Nobelprijs voor literatuur kreeg.

Zes personages bij het Rotheater

Toen Marco Sciaccaluga *Zes personages* in 1991 registreerde bij het Rotheater veroorzaakte het stuk geen schandaal, maar toch hebben de bezoekers ongetwijfeld een levendige herinnering aan de voorstelling. Dat komt vooral door de volgende scène. Op het toneel staat een familie met het gezicht naar de zaal. Ze staan tegen een muur: een vader, een moeder en vier kinderen. Tegenover hen staat een man die ze onder schot houdt. Hij staat met zijn rug naar het publiek en richt zijn pistool op een van de kinderen. Hij schiet. Het kind wordt in het hoofd geraakt en valt dood neer. Vanaf de plaats op de muur waar de kogel is ingeslagen druipen bloed en hersenen van het

kind langzaam naar beneden. Een gruwelijk gezicht en een beeld om niet te vergeten.

Wat gebeurt er?

De truc met het moordwapen werd bedacht door Bert Determann, de huidige directeur bedrijfsvoering van Theater Rotterdam. De muur waar de familie tegenaan staat is een houten wand. In die wand is een gaatje geboord, precies ter hoogte van het hoofd van het kind dat zal worden doodgeschoten. Aan de achterkant van die wand staat een technicus met een kitspuit. De spuit is gevuld met een mengsel van gepelde tomaten en tomatenketchup. "We moesten natuurlijk wel een substantie hebben die we elke dag weer makkelijk konden wegwassen", herinnert Determann zich. Als het schot klinkt, perst de technicus van dienst (Determann zelf of Niko Bovenberg) de inhoud van de kitspuit door het gat. Zodra het jongetje de substantie aan zijn hoofd voelt, laat hij zich vallen. Waar het idee vandaan kwam? "Tja, waar elk willemjantje-idee vandaan komt", zegt Determann. "Van technici die *out of the box* denken en aan de gang gaan met de spullen die ze in huis hebben."

Epiloog

Onlangs zijn Rotheater, de Rotterdamse Schouwburg en Productiehuis Rotterdam samengegaan in een nieuwe organisatie: Theater Rotterdam. Een van de leden van de Raad van Toezicht is Nick van Hussen. Toen hij onlangs kennismaakte met Determann, vertelde hij: "Ik kom al heel lang in deze schouwburg en ik heb er zelfs een keer gespeeld. Ik was nog een kind en ik speelde in een voorstelling van het Rotheater. In die voorstelling werd ik doodgeschoten." Lachend vroeg Determann: "En weet je wie je doodschoot? Dat was ik." <<

Zelf ervaring met het gebruik van 'oneigenlijke' (technische) middelen voor theatereffecten? Laat het ons weten, we beschrijven het graag in deze rubriek! Mail naar kunstgreden@zichtlijnen.nl.

druipen langzaam naar beneden'